

61. sesja Międzynarodowego Komitetu Petrologii Węgla Gramado, Brazylia, 19–26.09.2009

Kolejna sesja Międzynarodowego Komitetu Petrologii Węgla (*International Committee for Coal and Organic Petrology* — ICCP) odbyła się w dniach 19–26 września 2009 r. w Brazylii, w miasteczku turystycznym Gramado. Sesja ta została zorganizowana wspólnie z Towarzystwem Petrologii Organicznej (*The Society of Organic Petrology* — TSOP) pod tytułem *Postępy w Petrologii Organicznej i Geochemii Organicznej*. W sesji wzięło udział 101 osób reprezentujących 24 kraje (76 członków obu organizacji i 25 studentów). Z Polski obecne były dwie osoby: Magdalena Misz-Kennan (Uniwersytet Śląski) oraz Barbara Kwiecińska (Akademia Górniczo-Hutnicza). Przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego był prof. Wolfgang Kalkreuth pracownik naukowy uniwersytetu w Porto Alegre, wieloletni członek ICCP i TSOP. W pierwszych trzech dniach obrady toczyły się w trzech komisjach, zgodnie z ustalonym przed laty schematem. W pozostałych dniach miało miejsce wspólne sympozjum naukowe (ICCP i TSOP) oraz sesja techniczna przygotowana przez członków TSOP. Sesja posterowa (47 posterów o zróżnicowanej tematyce) cieszyła się dużym zainteresowaniem nie tylko członków obu organizacji lecz również gości z Brazylii. Prezentowane były prace z zakresu geologii, petrologii, stratygrafii, geochemii, geochronologii, palinologii, paleoekologii i technologii ukazujące wyniki badań prowadzonych w Ameryce, Australii, Brazylii, Czechach, Chinach, Hiszpanii, Indiach, Kanadzie, Portugalii, a także w Polsce. Abstrakty prac zamieszczono w specjalnie w tym celu przygotowanym zbiorze materiałów. Pełne teksty

Ryc. 1. Komitet organizacyjny 61. sesji ICCP, wraz z przewodniczącym — profesorem Wolfgangiem Kalkreuthem. Fot. B. Kwiecińska

wybranych prac zostaną wydrukowane w *International Journal of Coal Geology*.

Podobnie jak w latach poprzednich, przewodniczący grup roboczych składali szczegółowe sprawozdania z dotychczasowej działalności poszczególnych komisji. W komisji I ds. ogólnej petrologii węgla i petrologii organicznej został poruszony problem „degradynitu”, składnika mikroskopowego węgla brunatnych, zaproponowanego dwa lata temu przez P. Crosdale. Wskutek odmiennych opinii i różnicy zdań, panujących wśród członków ICCP, dotyczących głównie genezy tego składnika uznano, iż ter-

min „degradynit” należy wycofać i nie wprowadzać go do nowego leksykonu petrologii węgla. Utworzona została natomiast nowa grupa robocza której zadaniem będzie opracowanie terminu „suberynit” i wyjaśnienie kwestii bituminitu. Problem akredytacji był omawiany przez geologów greckich, zajmujących się petrologią torfów i węgla brunatnych. W tej grupie roboczej polska ekipa (członkowie ICCP) nie uczestniczy z uwagi na odpłatność wykonywanych badań i testów międzynarodowych. W grupie standaryzacji, prowadzonej przez W. Pickela powrócono do zagadnienia klasyfikacji maceców wityrynytu, zwłaszcza telowityrynytu i detrowityrynytu. Przewodniczący grupy roboczej omówił szczegóły dotyczące definicji, pochodzenia tych terminów i genezy składników mikroskopowych. W programie komisji I znalazła się również prezentacja przygotowana przez L. Gurbę (absolwentkę AGH; obecnie pracownika naukowego Uniwersytetu Nowej Południowej Walii) na temat nowych technik badawczych stosowanych w analizach węgla i popiołów lotnych. Referat był bardzo ciekawy i wywołał duże zainteresowanie wśród uczestników sesji.

W komisji II ds. zastosowania petrologii węgla i petrologii organicznej w geologii kontynuowano dyskusję rozpoczętą przed laty, dotyczącą identyfikacji materii organicznej rozproszonej w skałach osadowych oraz zastosowania petrologii organicznej w ochronie środowiska. Sprawozdania z dotychczasowej działalności w grupach roboczych wyczerpująco omówili m.in.: A. Cook (program akredytacji — wyniki pomiarów refleksyjności wityrynytu obecnego w materii organicznej rozproszonej w skałach, wykonywane przez członków ICCP w 2008 r.), W. Kalkreuth (klasyfikacja materii organicznej), J. Kus (wyniki testów międzynarodowych dotyczących identyfikacji mikroskopowej materii organicznej prowadzonych w 2008 r.), H. Sanei i inni. Poruszono także problem obecności metanu w pokładach węgla i sekwestracji dwutlenku węgla. W tych zagadnieniach dominowały raporty opracowane przez P. Crosdale’a i L. Gurbę.

Komisja III ds. zastosowania petrologii węgla w przemyśle zajęła się analizą wyników badań technologicznych prowadzonych na próbkach węgla pokładowych i mieszanek węglowych. Przewodniczący grup roboczych składali sprawozdania z prowadzonych w 2008 r. ćwiczeń i testów wykonywanych przez członków ICCP. Badania te dotyczyły w ogólnym zarysie problemów spalania, koksowania węgla i obserwacji mikroskopowych struktury i tekstury koksów. S. Pusz kierująca grupą roboczą pt. *Zastosowanie refleksyjności do określenia stopnia uporządkowania strukturalnego węgla kamiennych* przygotowała bardzo starannie i szczegółowo prezentację, w której zamieściła wyniki badań węgla koksowanych w temperaturach do 1650°C. W prezentacji tej znalazły się wyniki analiz chemicznych, rentgenostrukturalnych i pomiarów refleksyjności mieszanek węglowych. Na ich podstawie można

Ryc. 2. Skrzyżowanie ulic w miasteczku Gramado. Fot. B. Kwiecińska

było jednoznacznie stwierdzić silniejszy stopień uporządkowania struktury węgla wraz z wzrostem temperatury karbonizacji. W komisji III kontynuowano tematy rozpoczęte w poszczególnych grupach roboczych w ubiegłych latach, m.in. zagadnienie inertynitu w procesie koksowania, klasyfikacja produktów spalania i koksowania, identyfikacja składników popiołów lotnych oraz problem oceny analizy petrograficznej w pełni zautomatyzowanej i porównania jej z metodami dotychczas stosowanymi w mikroskopii światła odbitego. Interesujące wyniki badań przedstawiły: M. Misz-Kennan (Polska), D. Flores (Portugalia) i J. Kus (Niemcy), reprezentujące grupę roboczą na temat samozapalności węgla i samopodgrzania odpadów węglowych występujących na hałdach górniczych. Przy tej okazji powrócił dotychczas niezakończony problem opracowania charakterystyki węgla pirolitycznego.

Podsumowując obrady 61. sesji ICCP należy odnotować wyraźny postęp prac w kilku grupach roboczych. Miła atmosfera towarzysząca przez cały czas pobytu w pełnym uroku miasteczku Gramado była niewątpliwie zasługą organizatorów. Dla uczestników sesji komitet organizacyjny przygotował program turystyczny, który można było zrealizować w jednej z dwóch wersji: zwiedzając kopalnię węgla brunatnego lub badając glebę i warunki klimatyczne na terenach winorośli w rejonie Vale dos Vinhedos. Organizatorzy zadbali o to aby uczestnicy sesji mogli osobiście ocenić wpływ gleby i klimatu na jakość produkowanych win i szampana.

W sprawozdaniu tym nie byłam w stanie ująć szczegółowo wszystkich omawianych zagadnień, pragnę jedynie zapoznać czytelników z bieżącymi pracami i działalnością Międzynarodowego Komitetu Petrologii Węgla i Materii Organicznej.

Pragnę gorąco podziękować profesorowi Wolfgangowi Kalkreuthowi i Ministerstwu Nauki i Technologii w Brazylii za umożliwienie mi uczestnictwa w sesji naukowej ICCP przez sfinansowanie podróży i hotelu.

Barbara Kwiecińska